

Vastaus kirjalliseen kysymykseen rahankeräyslupan tarpeesta päästökompensaatiolle

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Kai Mykkäsen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 276/2019 vp:

Miten hallitus varmistaa, että päästökompensointi ei edellytä rahankeräyslupaa ja että yritykset voivat tarjota päästökompensaatiota kuluttajille?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Voimassa olevan rahankeräyslain (255/2006) tarkoituksena on mahdollistaa yleishyödyllisen toiminnan rahoittamiseksi järjestettävät rahankeräykset ja estää epärehellinen toiminta rahankeräysten yhteydessä. Rahankeräyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa. Rahaa voidaan rahankeräyslain pääsäännön mukaisesti kerätä yksinomaan yleishyödylliseen tarkoitukseen ja ainoastaan yleishyödyllisen yhteisön tai säätiön toimesta. Lisäksi rahankeräys pitää toteuttaa niin, ettei se sekoitu esimerkiksi kaupankäynnin kanssa.

Rahankeräyslakia sovelletaan toimintaan, jossa yleisöön vedotaan rahalahjoituksen saamiseksi vastikkeetta. Lakia ei siis sovelleta toimintaan, jossa kukaan ei vetoa rahalahjoituksia saadakseen. Rahankeräyslakia ei myöskään sovelleta vastikkeelliseen kaupankäyntiin, jossa ostaja saa palvelun tai tuotteen hyödynnettäväkseen tai käytettäväkseen. Rahankeräyksen määritelmä on ollut lainsäädännöllisesti jo pitkään muuttumaton ja rahankeräysten vastikkeettomuutta on sovellettu vakiintuneesti ja yhtenäisesti.

Ilmastonsuojelutyötä pidetään rahankeräyslain tarkoittamana yleishyödyllisenä toimintana. Päästökompensaatiotoimintaa onkin jo vuosikymmenien ajan rahoitettu useiden yleishyödyllisten toimijoiden järjestämällä rahankeräyksillä ja rahankeräyslain tarkoituksena onkin nimenomaisesti tämänkaltaisen yleishyödyllisen toiminnan mahdollistaminen. Päästökompensaatiotoimintaa on kuitenkin mahdollista harjoittaa monella eri tavalla. Kaikkeen päästökompensaatiotoimintaan ei liity rahalahjoitusten pyytämistä yleisöltä. Päästökompensaatio on mahdollista toteuttaa myös vastikkeellisena kaupankäyntinä siten, että yritys siirtää kompensaatiosta aiheutuneet kustannukset osaksi myymänsä hyödykkeen kiinteää hintaa. Näissä tilanteissa rahankeräyslaki ei tule sovellettavaksi. Päästökompensaatioon liittyvän palvelun vastikkeellisuuden arviointi rahankeräyslain näkökulmasta on tehtävä kunkin yksittäistapauksen osalta erikseen. Vastikkeellisuuden arvioinnissa on hyvä huomata, että toiminta ei kokonaisuudessaan muutu vastikkeelliseksi sillä pe-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 276/2019 vp

rusteella, että yleisöön vedoten hankitulla rahoituksella myöhemmin ostetaan päästökompensaat-ion toteuttamiseen tähtääviä palveluita. Tällaisessa tilanteessa rahalahjoitus ja myöhempi palvelun hankinta ovat toisistaan erillisiä oikeustoimia.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan rahankeräyslaki ei näin ollen estä yrityksiä tarjoamasta päästökompensaatiopalveluita kuluttajille, mutta yritysten on otettava rahankeräyslainsäädäntö huomioon palveluita suunnitellessaan. Yrityksillä on myös muita mahdollisuuksia osallistua päästökompensaatiotoimintaan rahankeräyslain estämättä. Yritykset ja muut toimijat voivat maksaa päästökompensaatiomaksuja tällaista toimintaa harjoittaville. Esimerkiksi Suomen EU-puheenjohtajakauden lentopäästöjen kompensointi rahoitetaan budjettivaroin, eikä siihen liity rahalahjoitusten pyytämistä yleisöltä. Kyse ei siten ole rahankeräyksestä. Yrityksillä on lisäksi mahdollisuus osallistua päästökompensaatioon lahjoittamalla rahaa rahankeräysluvan nojalla toimiville ilmastonsuojelutyötä tekeville yleishyödyllisille toimijoille tai tekemällä muuta yhteistyötä näiden kanssa.

Rahankeräyslain osalta on juuri toteutettu kokonaisuudistus. Uusi rahankeräyslaki (863/2019) tulee voimaan 1.3.2020. Uutta rahankeräyslakia valmisteltaessa pidettiin erittäin tärkeänä, että jatkossakin rahankeräyksen järjestäjältä ja keräyskohteelta edellytettäisiin yleishyödyllisyyttä. Yleishyödyllisellä toiminnalla on suuri yhteiskunnallinen merkitys ja rahankeräykset ovat tämän toiminnan merkittävä rahoituslähde. Uuden rahankeräyslain tavoitteet vastaavatkin voimassa olevaa lakia, mutta kolmannen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia edistetään entisestään muun muassa sujuvoittamalla huomattavasti rahankeräyslupamenettelyä ja mahdollistamalla ilmoituksenvaraiset pienkeräykset. Rahankeräysten vastikkeettomuus on myös uuden lain keskeinen lähtökohta.

Päästökompensaatiotoiminnan harjoittaminen yritysten toimesta muutoin kuin rahankeräyksen muodossa on mahdollista myös uuden rahankeräyslain voimaan tultua. Uusi laki ei myöskään estä päästökompensaatiotoiminnan rahoittamista rahankeräyksin. Uuden lain myötä helpotetaan merkittävästi yritysyhteistyötä luopumalla käytännön toimeenpanijaa koskevasta sääntelystä. Tämä tarkoittaa sitä, että lähtökohtaisesti mikä tahansa yritys voi toimia rahankeräysluvan saaneen yleishyödyllisen yhteisön tai säätiön rahankeräyksen käytännön toimeenpanijana.

Uuden rahankeräyslain mahdollistamia erilaisia varainhankintamuotoja päästökompensaatiotoiminnan osalta on mahdollista selvittää. Tästä näkökulmasta hallitus selvittää mahdollisia lainsäädännön muutostarpeita. Kaiken päästökompensaatioon tähtäävän toiminnan rahoittamisen luokittelu rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuoliseksi toiminnaksi edellyttäisi rahankeräyslain muuttamista. Samoin lakia tulisi muuttaa, jos yhteiskunnallisesti katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi antaa myös kaupallisille toimijoille oikeus kerätä rahankeräyksin varoja päästökompensaatiotoimintaan. Muutos olisi merkittävä, sillä käytännössä se muuttaisi suomalaisen rahankeräyslainsäädännön perinteen ja toimintakentän, jossa rahankeräykset on lailla säädetty yleishyödyllisten toimijoiden yksinoikeudeksi. Uusi rahankeräyslaki valmisteltiin laaja-alaisessa ja osallistavassa yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Mahdolliset ehdotukset lainmuutoksiksi ja niiden vaikutukset on arvioitava perusteellisesti suhteessa rahankeräyslain kokonaisuudistuksen tavoitteisiin.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 276/2019 vp

Helsingissä 19.11.2019

Sisäministeri Maria Ohisalo